

● ● ● ● ● *Ondanks het bereiken van zelfvoorziening voor melk in 1999. Het weer is vaak moeilijk en de ontwikkeling van productie, inzameling en verwerking heeft geen gelijke tred gehouden. De verwerkende industrie is het verst geprofessionaliseerd. Productie en inzameling hebben echter nog steeds ondersteuning nodig.*

Kansen in productie en inzameling

De zuivelsector in Tunesië

De dierlijke productie heeft een belangrijke positie in de Tunesische landbouw, met een bijdrage van ongeveer 36,7% aan het BBP van de agrarische sector. Daarbinnen vertegenwoordigt de zuivelsector 25% van de waarde van de dierlijke productie, 11% van de waarde van de totale landbouwproductie en 8% van de waarde van de voedselproductie.

De sector is ook een substantiële bron van regelmatige inkomsten en werkgelegenheid en dus een groot aantal arbeidskrachten op het platteland. Daarnaast speelt zij een belangrijke rol door het produceren van grote hoeveelheden organisch materiaal (mest) voor het verbeteren van de bodemstructuur en het intensiveren van de land- en tuinbouw; het creëren van dynamiek in de dienstensector en de levensmiddelenindustrie.

Rassen

Dankzij een breed programma van stimulerende maatregelen heeft de Tunesische zuivelsector zich de afgelopen jaren aanzienlijk ontwikkeld. Sinds 1999 is het land zelfvoorzienend voor melk. Deze sector kent hier, zoals elders, vier schakels: productie, inzameling, verwerking en verkoop / distributie.

De melkproductie wordt gerealiseerd door 112.000 melkveehouders, waarvan 83% kleine

boeren zijn met minder dan vijf melkkoeien. 73% van heeft een oppervlakte van ten hoogste 10 hectare. In 2013 bestond de Tunesische veestapel uit ongeveer 424.000 melkkoeien van diverse rassen. Het aantal koeien van zuivere rassen is sinds 1994 gegroeid tot 80% (en sinds 2004 versneld gegroeid met 17%).

De pure rundveerassen die in Tunesië aanwezig zijn, zijn de volgende:

- De Holstein-Friesian (95% van het aantal raskoeien), als volgt onderverdeeld:
 - Zuivere Holsteinkoeien geïmporteerd uit Noord-Amerika of Europa en hun nakomelingen, geboren en getogen in Tunesië;
 - Pie Noirs met een duidelijke neiging naar Holstein, geïmporteerd uit Europa en hun nakomelingen, geboren en getogen in Tunesië.
- Brune des Alpes (Zwitser) met een sterke neiging naar de Brown Swiss uit de Verenigde Staten. Dit is qua aantallen het tweede pure ras, maar slechts 4% van het aantal raskoeien.
- De Tarentaise vertegenwoordigt 1% van het aantal raskoeien.
- De Pie Rouge (Fleckvieh, Montbéliarde) is in de afgelopen jaren in Tunesië geïntroduceerd, maar de aantallen zijn nog gering.

Tabel 1: aantallen melkkoeien (x 1000)

	1974	1984	1994	2004	2013
Pure rassen	24	73	124	195	228
Lokaal vee en mengvormen	383	263	262	241	196
Totaal	407	336	386	436	424

Bron: Tunesische ministerie van Landbouw.

Kleine boeren met tot vijf koeien domineren de melkproductie.

Opbouw van de sector

De nationale melkproductie maakte een opmerkelijke groei door van 370.000 ton in 1988 naar ongeveer 1,2 miljoen ton in 2013. Parallel aan de productiestijging is de hoeveelheid ingezamelde melk gegroeid van 11.400 ton in 1983 tot ongeveer 745.000 ton in

'De Tunesische overheid wil het concurrentievermogen van de zuivelsector versterken'

2013 (circa 62% van de totale melkproductie). Deze ontwikkeling is vooral te danken aan de uitvoering van een programma voor een netwerk van afhaalpunten door het Office de l'Elevage et des Pâturages, dat liep van 1983-1999 en deels is gefinancierd door de Europese Unie. Dit netwerk van inzamelcentra is ontwikkeld in bilaterale samenwerking met Frankrijk, België en Luxemburg. Het betrof onder meer oprichting en uitrusting van verzamelcentra, aankoop van isotherme trucks voor het vervoer van melk.

Het netwerk voor inzameling kent momenteel 225 centra met een dagelijkse capaciteit van 1,9 miljoen liter. De ingezamelde melk is afkomstig van kleine en middelgrote landbouwbedrijven, wordt gekoeld in moderne koeltanks en afgeleverd aan de verwerkende industrie. Melkproductie van grote landbouwbedrijven wordt rechtstreeks aan zuivelfabrieken afgeleverd.

Parallel aan de ontwikkeling van het netwerk voor inzameling, heeft de melkverwerking zich ook ontwikkeld. Daarbij is in 2013 ongeveer 850 miljoen liter melk (ruim 70% van de nationale productie) verwerkt tot zuivelproducten, tegen ongeveer 240 miljoen liter in 1994. De verwerkende industrie bestaat nu uit 52 eenheden voor de behandeling en verwerking van melk, met een capaciteit van 3 miljoen liter per dag.

Ruimte voor verbetering

De zuivelindustrie is nog fragiel, ondanks het bereiken van zelfvoorziening voor melk in 1999. Het weer is vaak moeilijk en de ontwikkeling van productie, inzameling en verwerking heeft geen gelijke tred gehouden. De verwerkende industrie is het verst

geprofessionaliseerd. Productie en inzameling hebben echter nog steeds ondersteuning nodig.

De Tunesische overheid wil zorgen voor verbetering van de productiviteit; inzameling en verwerking van alle gerealiseerde productie garanderen; en de kwaliteit van de melk verhogen. Dit om het concurrentievermogen van de sector te versterken.

Door modernisering van de opslag (46,5 miljoen liter eind augustus 2013) kunnen seizoensgebonden overschotten worden opgevangen. Daardoor kan het

gehele jaar door de binnenlandse vraag worden gedekt. Sinds 2000 is, in het kader van controle op de overproductie van melk, het opslagmechanisme geconsolideerd door de uitvoer van UHT-melk (6 miljoen liter in 2011) en de verwerking van ongeveer 12 miljoen liter verse melk tot 1000 ton melkpoeder.

De strategie voor de zuivelsector van het Tunesische ministerie van Landbouw voorziet onder meer in de volgende zaken die kansen bieden voor de Nederlandse zuivelketen: Organiseren en stimuleren van de veehouders voor / tot het houden van rasechte vaarzen; Ontwikkelingsprogramma's voor de genetische verbetering van de veestapel; Programma's voor de ontwikkeling van de productie van voedergewassen; Vrijstelling of vermindering van invoerrechten en btw op grondstoffen voor diervoer; Ontwikkeling van mechanismen voor het beheer van melkoverschotten door opslag, export van UHT-melk en droging.

Hans van der Lee

Tabel 2: hoeveelheid ingezamelde melk (x miljoen liter)

	2000	2005	2010	2011	2012	2013
Aantal centra	268	176	208	230	187	197
Hoeveelheden verzameld via netwerken	444	517	650	664	709	747

Tabel 3: zuivelverwerkingsbedrijven per categorie

	Aantal	Capaciteit (x 100 liter/dag)
Melk en zuivelproducten	7	2200
Melkpoeder	1	150
Kaas	40	300
Yoghurt	4	350
Totaal	52	3000